

Альфред Бестер Зникнення

Це була не остання війна і не війна за припинення воєн. Її називали Війною за Американську мрію. Генерал Карпентер першим виголосив цю фразу і постійно її повторював.

Бувають бойові генерали (незамінні для армії), генерали-політики (незамінні для уряду) і генерали зі зв'язків з громадськістю (незамінні для ведення війни). Генерал Карпентер був неперевершеним фахівцем зі зв'язків з громадськістю. Відвертий і рішучий, він мав ідеали такі ж високі і зрозумілі, як девізи, що їх пишуть на грошах. В очах американців він уособлював армію і уряд, був міцною правицею нації, її щитом і мечем. Його ідеалом була Американська мрія.

– Ми б'ємося не за гроші, владу чи світове панування, – промовляв генерал на прийомі Асоціації ЗМІ.

– Ми б'ємося виключно за Американську Мрію, – казав він 137-му Конгресу.

– Наша мета – не агресія і не поневолення народів, – виголошував він на щорічному урочистому обіді офіцерів у Вест-Пойнті.

– Ми воюємо за сутність цивілізації, – промовляв він у Домі саперів у Сан-Франциско.

– Ми боремося за ідеали цивілізації; за культуру, поезію, за Те Єдине, Що Варто Зберегти, – казав він на Чиказькому фестивалі зерна.

– Це війна за виживання, – казав він. – Ми б'ємося не за себе, а за свої мрії; за Те Найкраще в Житті, що не повинно зникнути з лиця Землі.

І Америка билася. Генерал Карпентер зажадав сто мільйонів чоловік. В армію призвали сто мільйонів. Генерал зажадав десять тисяч водневих бомб. Десять тисяч бомб скинули куди треба. Ворог також скинув десять тисяч таких бомб і зруйнував цим більшість американських міст.

– Укриємося від цієї орди варварів під землею, – вирішив генерал. – Дайте мені тисячу інженерів.

Країна видала тисячу інженерів, і під руїнами з'явилася сотня підземних міст.

– Дайте мені п'ятсот фахівців з санітарії, триста фахівців з управління транспортом, двісті – з очистки повітря, сто фахівців з управління містами, тисячу зв'язківців, сімсот спеціалістів з підбору персоналу...

Список експертів, що їх потребував генерал Карпентер, не мав кінця, і Америка не знала де їх брати.

– Ми повинні стати нацією фахівців, – дав знати генерал Національній асоціації американських університетів. – Кожен чоловік і кожна жінка мають бути інструментом для виконання конкретної роботи, загартованим і відточеним освітою і навчанням, які ви їм дасте. Тільки так ми переможемо у битві за Американську мрію.

– Ми мріємо, – сказав генерал Карпентер на урочистому прийомі на Волл Стріт, – про те ж, про що мріяли вельможні афінські греки і благородні римські... еее... римляни. Ми мріємо про Найкраще в Житті. Про музику і живопис, поезію і культуру. Гроші – лише засіб, який ми використовуємо у нашій боротьбі.

Честолюбство – лише сходи, по яких ми піднімемося до нашої мрії. Платоспроможність – лише інструмент її втілення.

Волл Стріт аплодував. Генерал Карпентер зажадав сто п'ятдесят мільярдів доларів, півтори тисячі амбітних менеджерів-ентузіастів, три тисячі розбитих експертів з мінералогії, петрології, масового виробництва, хімічної зброї і організації повітряного транспорту. Їх було знайдено. Країна працювала на високих обертах. Варто було генералові лиш натиснути кнопку – і потрібний фахівець з'являвся.

У березні 2112 року н.е. війна досягла кульмінації, і доля Американської мрії вирішувалася не на одному з семи фронтів, де мільйони людей сходилися у запеклих битвах, не в одній із штаб-квартир чи столиць воюючих країн, не в промислових центрах, які вивергали зброю і припаси, а у палаті Т шпиталю Армії Сполучених Штатів, що ховався у ста метрах під тим місцем, де колись був Сент-Олбанс, штат Нью-Йорк.

Палата Т була таємницею Сент-Олбанса. Як і в кожному армійському шпиталі, палати в Сент-Олбансі були відведені кожне для певного типу ураження. Всіх, кому ампутували праву руку, збирали в одній палаті, кому відняли ліву – в іншій.

Радіаційні опіки, поранення голови, видалені нутрощі, вторинне отруєння гамма-променями і так далі – для всього цього структура шпиталю передбачала своє відділення. Медична служба Збройних сил визначила дев'ятнадцять класів бойових поранень, що включали усі можливі ушкодження розуму і тіла. Вони позначались буквами від А до S. Що ж тоді було у палаті Т?

Цього не знав ніхто. Вхід туди був надійно зачинений. Відвідувачі не могли туди потрапити. Пацієнти не могли звідти вийти. Лікарі заходили і виходили. Спонтелічені вирази на їх обличчях давали життя найнеймовірнішим припущенням, проте нічого не роз'яснювали. Медсестер, що доглядали пацієнтів у палаті Т, завзято розпитували, але ті не проходились ані словом. Інформація була часткова, суперечна і незадовільна.

Прибиральниця твердила, що заходила туди підмести і що там нікого не було. Два десятка ліжок і більш нічого. Чи хтось на них спав? Так. Ліжка були зім'яті, принаймні, деякі з них. Чи були якісь ознаки того, що в палаті хтось жив? О, так. Особисті речі на столиках і все таке, щоправда, все трохи припало пилом, неначе їх довго не брали до рук.

Люди вирішили, що це палата для шпигунів-привидів.

Але черговий санітар розповів, що, проходячи вночі повз замкнені двері палати, він чув якісь співи. Які ще співи? Щось не по-нашому. На якій мові? Санітар не був певен. Один рядок звучав на зразок... наче: «Гай, де я на всіх і тур».

Люди в запалі вирішили, що це палата для шпигунів-прибульців.

Завдяки допомозі кухонного персоналу, в Сент-Олбансі дослідили таці з їжею. Двадцять чотири таці заносили до палати Т тричі на день. Двадцять чотири ж і виносили звідти, іноді порожніми, але здебільшого їх ніхто не торкався.

Люди підлили масла у вогонь, вирішивши, нібито палата Т – то таємний клуб, де пиячили ледарі й шахраї з персоналу. «Гай, де я на всіх і тур» тому свідок!

Коли доходить до пліток, то шпиталь без зусиль може лишити позаду гурток вишивальниць невеликого містечка, до того ж хворі легко збуджуються через дрібниці. Лише за три місяці кволі чутки обернулися справжньою бурєю. У січні 2112-го Сент-Олбанс був добре організованим, зразковим шпиталем. На початок березня шпиталь вирував так, що психологічний неспокій потрапив у офіційні звіти. Показники видужань впали. Побільшало симуляцій та дрібних порушень. Спалахували заколоти.

Персонал перетрусили, але це не допомогло. Через палату Т бунтували пацієнти. Персонал перетрусили знову, тоді ще раз, але хвилювання не вщухало. Нарешті чутки пройшли офіційними каналами й лягли на стіл генералові Карпентеру.

– У нашій битві за Американську мрію, – сказав він, – ми не повинні забувати тих, хто вже пролив за неї свою кров. Пришліть мені фахівця з Управління шпиталів.

Фахівець прибув, але нічого не зміг вдіяти, щоб заспокоїти Сент-Олбанс. Генерал Карпентер прочитав звіт і позбавив його звання.

– Співчуття, – сказав генерал, – це найперша складова цивілізації. Пришліть мені головного хірурга.

Головний хірург прибув, але не зміг покласти край шаленству в Сент-Олбансі, тож генерал Карпентер натомість поклав край його кар'єрі. Однак цього разу в офіційних донесеннях з'явилася згадка про палату Т.

– Пришліть мені, – сказав генерал, – фахівця з палати Т.

Із Сент-Олбанса прибув лікар, капітан Едсель Діммок. Це був жилавий і вже лисий молодик, що лиш три роки як закінчив медичну школу, але мав репутацією хорошого фахівця із психотерапії. Генерал Карпентер мав слабкість до фахівців. Йому сподобався Діммок. Діммок же обожнював генерала як захисника культури, для розуміння якої, щоправда, він був занадто вузьконаправленим спеціалістом, але плодами якої все одно збирався насолодитися після перемоги.

– Послухайте, Діммок, – почав генерал. – Ми всі зараз інструменти, загартовані і відточені для конкретної справи. Вам відомий наш девіз: своя робота для кожного і кожен для своєї роботи. У палаті Т хтось явно не займається своєю роботою, і ми повинні його викинути. Перш за все, розкажіть мені, що, в біса, таке ця палата Т?

Діммок затинався і бурмотів, проте все ж зміг пояснити, що це відділення для випадків особливих бойових уражень.

– То у вас там є пацієнти?

– Так точно. Десять жінок і чотирнадцять чоловіків.

Карпентер помахав пачкою рапортів.

– Тут сказано, що у палаті Т у Сент-Олбансі нікого немає.

Діммок обурено запевнив генерала, що це не так.

– Добре, Діммок. Тож у вас там двадцять чотири поранені. Їх справа – видужувати. Ваша справа – допомогти їм. То чого ж той шпиталь ніяк не заспокоїться, грець йому?

– Н-ну, пане, ймовірно через те, що ми тримаємо їх замкненими.

– Ви тримаєте палату Т замкненою?

– Так точно.

– Чому?

- Щоб утримати пацієнтів, генерале.
- Утримати? Що ви маєте на увазі? Вони що, намагаються втекти? Буйні вони, чи що?
- Ніяк ні. Не буйні.
- Діммок, мені не подобається як ви до цього ставитесь. Ви, нехай вам, ухиляєтесь і хитруєте. А ще мені знаєте що не подобається? Цей ваш клас Т. Я звертався до спеціаліста з ведення картотек Медичного корпусу – немає ніякого класу Т. Що ви там задумали у своєму Сент-Олбансі?
- Н-ну, пане генерал. . . Ми самі придумали клас Т. Бо вони... Ці випадки особливі, пане генерал. Ми не знаємо що з ними робити і як їх лікувати. М-ми намагалися це замовчати, поки не розробимо план дій, адже такого ще не було, генерале Карпендер. Ніколи! – Діммок-фахівець узяв гору над Діммоком-підлеглим. – Це ж сенсація. Боже, та це змінить історію медицини! Це, бодай йому, найзначніше відкриття усіх часів.
- Що, Діммок? Конкретніше.
- Ну, у них шок. Затьмарення свідомості. Майже кататонія. Дуже слабке дихання. Ледь чутний пульс. Ніякої реакції на подразники.
- Я бачив тисячі таких випадків, – буркнув Карпендер. – Що тут такого?
- Так точно. Поки що опис підпадає під клас Q чи R. Але є дещо незвичайне. Вони не їдять і не сплять.
- Зовсім?
- Деякі з них – зовсім.
- Чого ж вони не помирають?
- Ми не знаємо. У них порушений метаболічний цикл, точніше, його анаболічна фаза. Катаболізм у нормі. Іншими словами, пане генерал, вони нічого не їдять, але відходи травлення продовжують виділятися. Їх організми виводять токсини і відновлюють старі тканини, але вони не сплять. Бог знає, як їм це вдається. Це просто диво.
- І тому ви їх замкнули? Хочете сказати... Підозрюєте, що вони тікають, щоб вкрасти їжі і подрімати десь?
- Н-ніяк ні. – нерішуче відповів Діммок. – Я не знаю, як вам сказати, генерал Карпендер. Я... Ми зачиняємо, бо... це справжня загадка. Вони... Знаєте, зникають.
- Що, кажете, вони роблять?
- Зникають, пане. Щезають. Прямо на очах.
- Містика якась.
- Так і є, пане. От сидять вони на ліжку або стоять поруч. Зараз ви їх бачите, а наступної миті – ні. Іноді у палаті Т дві дюжини людей. Іноді нікого немає. Вони зникають і з'являються знов, коли їм заманеться. Ось чому ми замкнули палату, генерале Карпендер. За всю історію воєн і поранень, отриманих у бою, не траплялося нічого подібного. І ми не знаємо, як дати цьому раду.
- Пришліть до мене трьох із них, – сказав генерал Карпендер.

Натан Райлі з'їв грінки по-французьки з яйцями бенедикт, випив дві кварта темного елю, викурив сигару «Джон Дрю», благородно відригнув і підвівся з-за столу. Він злегка кивнув Джиму «Джентльмену» Корбету, а той перервав розмову з Джимом «Діамантом» Брейді і підійшов до нього біля каси.

– Хто по-твоєму стане чемпіоном цього року, Нат? – поцікавився Джентльмен Джим.

– «Доджерс», – відповів Натан Райлі.

– У них же нема кому подавати.

– У них є Снайдер, Ф'юрілло і Кампанелла. Вони й візьмуть приз цього року, Джим. Б'юсь об заклад, вони гарантують собі чемпіонство раніше, ніж це робив будь-хто у минулому, скажімо, ще до тринадцятого вересня. Запиши, побачиш, чи я був правий.

– Ти завжди правий, – сказав Корбетт.

Райлі посміхнувся, розплатився, неквапно вийшов на вулицю і сів у екіпаж до Медісон Сквер Гарден. Він вийшов на розі 50-ої і Восьмої авеню і попрямував сходами нагору до букмекерської контори, що знаходилася над радіомайстернею. Букмекер подивився на нього, видобув конверт і відрахував п'ятнадцять тисяч доларів.

– Рокі Марчіано переміг Роланда Ла Старца технічним нокаутом у одинадцятому раунді, – мовив він. – Як вам вдається вгадувати так точно, Нат?

– Я цим на життя заробляю, – посміхнувся Райлі. – Ви приймаєте ставки на вибори?

– Ейзенхауер дванадцять до п'яти. Стівенсон...

– Ну, Едлая до уваги не беремо. – Райлі поклав двадцять тисяч доларів на стіл. – Ставлю на Айка. Запиши на мене.

Він вийшов з контори і відправився у свої апартаменти в Уолдорфі, де на нього з нетерпінням чекав високий стрункий молодик.

– О, так, – сказав Натан Райлі. – Ви Форд, чи не так? Гарольд Форд?

– Генрі Форд, пане Райлі.

– І ви потребуєте інвестицій для тієї машини з вашої велосипедної майстерні. Як вона зветься?

– Я називаю її іпсімобілем, пане Райлі.

– Хмм. Щось звучить не дуже. Чому б вам не назвати її, скажімо, автомобілем?

– Чудова пропозиція, пане Райлі. Я так і зроблю.

– Ви подобаєтесь мені, Генрі. Ви молодий, енергійний, швидко пристосовуєтесь. Я вірю у ваше майбутнє і у ваш автомобіль. Я вкладаю двісті тисяч доларів у вашу справу.

Райлі виписав чек і провів Генрі Форда до дверей. Він кинув погляд на годинник і раптом відчув потребу повернутися назад і ще раз там огледітися. Він увійшов у спальню, роздягнувся, натягнув сіру сорочку і широкі штани. На кишені сорочки великими синіми літерами було написано «Ш.А.С.Ш».

Він подивився на двері спальні і зник.

Він знову з'явився вже в палаті Т шпиталю Армії Сполучених штатів у Сент-Олбансі, ставши поруч із одним з двадцяти чотирьох ліжок, що стояли рядком уздовж стін довгої сталевосірої казарми. Не встиг він набрати в груди повітря, як його схопили три пари рук. Перш, ніж він зміг чинити опір, йому пневмошприцем вкололи півтора кубики тіоморфату натрію, і він упав як підкошений.

– Готово, – сказав хтось.

– Почекайте, – сказав інший голос. – Генералу Карпентеру потрібні трос.

Після того, як Марк Юній Брут покинув її ложе, Лела Мачан плеснула в долоні. Рабині, що увійшли до кімнати, підготували їй ванну. Вона омила, одяглася, намастила ароматичними оліями, поснідала інжиром зі Смірни з червоними апельсинами і запила це «Сльозами Христовими» з графіну. Тоді вона запалила сигарету і наказала подати паланкін.

Біля воріт її будинку, як завжди, стояв натовп її прихильників з Дванадцятого легіону. Два центуріони відсторонили носильників і понесли її на своїх дужих плечах. Лела Мачан посміхнулася. Молодий парубок у сапфірово-блакитному плащі метнувся крізь натовп і підбіг до неї. У його руці блиснув ніж. Лела приготувалася хоробро зустріти смерть.

– Повелителько! – крикнув він. – Пані Лела! – Він розрізав ліве передпліччя і багряна кров пролилася на її одягу. – Ця кров – найменше, що я можу дати тобі, – вигукнув він.

Лела ніжно торкнулася його лоба.

– Дурненький, – прошепотіла вона. – Навіщо ти це зробив?

– Із любові до тебе, пані.

– Я прийму тебе сьогодні о дев'ятій, – прошепотіла Лела.

Він зачаровано подивився на неї, і вона засміялась.

– Обіцяю тобі. Як тебе звать, красунчику?

– Бен Гур.

– Сьогодні о дев'ятій, Бен Гур.

Паланкін рухався далі. Перед Форумом Юлій Цезар гаряче сперечався з Марком Антонієм. Коли він побачив паланкін, то рвучко підійшов до центуріонів, і ті одразу спинились. Цезар відхилив занавіски і пильно подивився на Лелу. Вона відповіла холодним поглядом. Обличчя Цезаря нервово смикнулось.

– Чому? – хрипло запитав він. – Я просив, благав, давав хабарі, ридав у розпачі, але ти не можеш мені пробачити. Чому, Лела? Чому?

– Пам'ятаєш Боадицію? – стиха спитала Лела.

– Боадицію? Королеву бриттів? О боги, Лела, хіба може вона стати на заваді нашій любові? Я не кохав Боадицію. Я лише переміг її у битві.

– І вбив її, Цезарю.

– Вона отруїлася, Лела.

– Вона була моєю матір'ю, Цезарю! – Раптом Лела показала на нього пальцем. – О вбивце, тебе буде покарано. Стережись безрешних ід, Цезарю!

Цезар із жахом відсахнувся. З натовпу прихильників, що так тісно обступав Лелу, залунали схвальні вигуки. Під зливою з трояндових і фіалкових пелюсток вона попрямувала далі через Форум до Храму Вести, де залишила своїх обожнювачів і увійшла у священний храм.

Вона стала на коліна перед вівтарем, проспівала молитву, кинула пучку фіміаму на вогонь і роздяглась. Вона окинула поглядом відображення свого прекрасного тіла у срібному дзеркалі і відчула короткий напад туги за домом. Вона одягла сіру сорочку і штани. На кишені сорочки було написано «Ш.А.С.Ш».

Подивившись на вівтар, вона усміхнулася і зникла.

Вона з'явилася знову вже в палаті Т шпиталю Армії Сполучених Штатів, де півтора кубики тіоморфату натрію, вколоті під шкіру пневмошприцем, миттєво звалили її з ніг.

– Це вже двоє, - сказав хтось. - Залишився один.

Джордж Ханмер узяв драматичну паузу й обвів поглядом лави противників, а тоді перевів погляд на спікера, котрий сидів на мішку вовни, і на срібний жезл, що лежав на багряній подушці перед його кріслом. Увесь Парламент, заворожений Ханмеровою запальною промовою, затамував подих, чекаючи продовження.

– Це все, що я можу сказати, – промовив Ханмер нарешті. Від хвилювання йому перехопило голос. Обличчя його було блідим і невблаганним. – Я битимуся за цей білл на всіх плацдармах. Я битимусь у великих містах і в малих, у селах і в просто полі. Я відстоюватиму цей білл до скону і, з Божою поміччю, робитиму це і після смерті. Вимога це чи прохання – нехай вирішує совість вельмишановних джентльменів; але в одному я рішуче впевнений: Суецький канал має належати Англії!

Ханмер сів. Палата вибухнула. Під оплески і схвальні вигуки він пішов у кімнату для голосування і по дорозі Гледстоун, Каннінг і Піл зупиняли його, щоб потиснути руку. Лорд Пальмерсон зміряв його холодним поглядом, але тут, відштовхнувши старого вбік, підскочив Дізраелі. Він був просто в захваті.

– Перекусимо у Таттерсола, – сказав Дізі. – Машина чекає на вулиці.

Леді Біконфілд чекала їх у ролс-ройсі біля Парламенту. Вона приколола квітку первоцвіту до лацкана піджака Дізі і ніжно поплескала Ханмера по щоці щоку.

– Джорджі, ти пройшов довгий шлях від того школяра, що колись задирався з Дізі, – сказала вона.

Ханмер засміявся. Дізі завів: «Гаудеамус ігітур...» і Ханмер разом із ним співав давній учнівський гімн аж поки вони не під'їхали до Таттерсола. Там Дізі замовив «Гіннес» і ребра на грилі, а Ханмер тим часом пішов перевдягнутись у клуб нагорі.

Чомусь йому заманулося повернутись назад, кинути останній погляд. Можливо, він не бажав поривати з минулим повністю. Він звільнився від сюртука, нанкового жилета, крапчастих штанів, начищених шнурованих чобіт і спіднього. Він одяг сіру сорочку зі штаньми і зник.

Він знову з'явився вже в палаті Т шпиталю в Сент-Олбансі, де півтора кубики тіоморфату натрію позбавили його свідомості.

– Є третій, - сказав хтось. – Везіть їх до Картпентера.

Отож, усіх трьох, рядового першого класу Натана Райлі, майстер-сержанта Лелу Мачан і капрала Джорджа Ханмера, привели у кабінет генерала Карпентера. Вдягнені у піжами шпиталю, вони сиділи, заціпенілі від тіоморфату.

З кабінету прибрали все зайве, і він увесь аж сяяв сліпучим світлом. Тут зібралися фахівці з розвідки, контррозвідки, служби безпеки і центрального розвідувального управління. Капітан Едсель Діммок здригнувся, побачивши сталеві обличчя цих людей, що чекали на його пацієнтів і на нього самого. Генерал Карпентер похмуро всміхнувся.

– Ви не думали, що ми можемо і не купитися на вашу казочку про зникнення, га, Діммок?

– П-пане генерал?

– Я теж фахівець, Діммок. Я вам все поясню на пальцях. Війна йде погано. Дуже погано. У нас було кілька витоків інформації. Гармидер у Сент-Олбансі певним чином вказує на вас.

– А-але ж вони справді зникають, пане. Я...

– Мої люди хочуть поговорити з вами і вашими пацієнтами про ці зникнення, Діммок. Почнуть вони з вас.

Фахівці обробили Діммока, розм'якшивши і вивільнивши його підсвідомість, заблокувавши його супер-его. Вони використали усі описані види сироватки правди і усі методи фізичного і психологічного тиску. Діммок верещав, його тричі підводили до межі, де він мав зламатися, але ламатися було нічому.

– Нехай трохи помаринується, – сказав Карпентер. – Тепер беріться за пацієнтів.

Виявилось, що фахівці не дуже охочі витискати відповіді з хворих.

– Заради Бога, не церемоньтесь! – заревів Карпентер. – Ми ж воюємо за цивілізацію. Ми маємо захистити свої ідеали і заплатимо будь-яку ціну. Давайте!

Фахівці з розвідки, контррозвідки, служби безпеки і ЦРУ взялися до справи. Рядовий першого класу Натан Райлі, майстер-сержант Лела Мачан і капрал Джордж Ханмер зникли, як вогник задутої свічки. Щойно їх силою садили на стільці, а наступної миті їх вже не було. Фахівці пороззявляли роти. Генерал Карпентер повівся, як джентльмен. Він підійшов до Діммока:

– Капітане Діммок, я прошу у вас пробачення. Полковнику Діммок, вам присвоєно нове звання за дуже важливе відкриття... тільки що воно в біса значить? Для початку треба перевіритися самим.

Карпентер кинувся до інтеркому.

– Пришліть мені фахівця з шоккових уражень і психіатра.

Двох спеціалістів, що прибули, коротко ознайомили з проблемою. Вони оглянули свідків і порадилися.

– Ви всі зазнали шоку помірного ступеня, – сказав фахівець із уражень. – Війна не йде нервам на користь.

– Тобто, ви кажете, що ми насправді не бачили, як вони зникли?

Фахівець із шоку похитав головою і глянув на психіатра, що теж похитав головою.

– Масова ілюзія, – мовив психіатр.

І в цю мить рядовий першого класу Райлі, майстер-сержант Мачан і капрал Ханмер з'явилися знову. Щойно вони були масовою ілюзією; зараз вони знову сиділи на стільцях, посеред загального збентеження.

– Вколить їм ще, Діммок! – закричав Карпентер. – Вколить їм по літру.

Він знову кинувся до інтеркому.

– Мені потрібні всі фахівці, що в нас є. Негайний збір в моєму кабінеті.

Тридцять сім експертів, всі як один – загартовані і відточені інструменти, оглянули непритомних хворих і три години обговорювали побачене. Деякі факти були очевидні: це якийсь новий фантастичний синдром, викликаний не менш новими й фантастичними жахіттями війни. Із розвитком нових засобів ведення бойових дій, реакція їх жертв теж має виражатися по-новому. На всяку дію є рівна протидія. Добре.

Цей новий синдром, певно, якимось пов'язаний з телепортацією... з тим, як розум керує простором. Вочевидь, контузія, завдаючи відомої шкоди мозку, активує його приховані можливості, до цього часу незнані. Нехай так.

Вочевидь, пацієнти можуть повертатися тільки туди, звідки вони зникли, бо інакше вони б не повертались раз за разом у палату Т чи сюди, у кабінет генерала Карпентера. Добре.

Напевне, пацієнти мають змогу їсти і спати там, куди вони відправляються, оскільки ні того, ні іншого у палаті Т їм не потрібно. Згода.

– Маю невелике зауваження, – вставив полковник Діммок. – Здається, вони повертаються все рідше. Спочатку вони повертались десь раз на день. Зараз більшість із них відсутня тижнями, і повертаються вони рідко.

– Це не головне, – сказав Карпентер. – Куди вони зникають?

– Може, переносяться за лінію фронту? – сказав хтось. – Це пояснило б витоки інформації.

– Нехай розвідка це перевірить, – Карпентер підхопив ідею. – Чи спостерігалися подібні випадки у ворога? Скажімо, полонені у концтаборах зникали й з'являлися знову? Може, це був хтось із нашої палати Т.

– Може, вони просто вирушають додому, – припустив полковник Діммок.

– Нехай безпека це перевірить, – наказав Карпентер. – З'ясуйте все про домашніх і знайомих кожного з цих двадцяти чотирьох втікачів. Далі... про наші наміри щодо палати Т. У полковника Діммока є план.

– Ми поставимо туди шість додаткових ліжок, – пояснював Едсель Діммок. – І підселимо туди шість фахівців для нагляду. Так ми зможемо непомітно зібрати інформацію. Вони ж бо у кататонії і не відповідають, коли притомні, і з них ніякої користі, коли вони під дією ліків.

– Панове, – підсумував Карпентер. – Потенційно, це наймогутніша зброя у історії військової справи. Не мені вам розповідати про значення можливості перенести цілу армію в тил ворога. Ми можемо виграти війну за Американську мрію за один день, якщо нам вдасться видобути цю таємницю із уламків їхнього розуму. Перемога має бути нашою!

Фахівці працювали з подвоєною енергією, безпека перевіряла, розвідка з'ясовувала. Шість загартованих і відточених інструментів переїхали у палату Т шпиталю в Сент-Облансі і потроху познайомилися з пацієнтами, що зникали і поверталися щораз рідше. Напруга зростала.

Безпека змогла з'ясувати, що за останній рік в Америці не було жодного випадку появи людей при загадкових обставинах. Розвідка доповіла, що ворог не мав подібного клопоту з контуженими чи полоненими. Карпентер захвилювався.

– Це щось зовсім нове. У нас немає спеціалістів у цій галузі. Треба підготувати кілька нових інструментів. – Він натиснув кнопку інтеркому. – Дайте мені університет, – сказав він.

Йому дали Єль.

– Мені потрібні фахівці з контролю розуму над матерією. Підготуйте їх, – наказав Карпентер.

Єль відразу запровадив три напрямки магістратури: з тавматургію, понадчуттєвого сприйняття і телекінезу.

Перший прорив стався, коли одному із засланих у палату Т фахівців знадобилась допомога іншого. Йому потрібен був гранувальник.

– На біса він йому? – хотів знати Карпентер.

– Один з пацієнтів згадував коштовний камінь, – пояснив полковник Діммок. – Він спеціаліст із підбору персоналу і не може зв'язати почуте ні з чим зі своєї галузі.

– Він і не повинен, – схвально сказав Карпентер. – Своя робота для кожного і кожен для своєї роботи. – Він клацнув інтеркомом. – Знайдіть мені гранувальника.

Потрібному фахівцю дали відпустку в армійському арсеналі і спитали, що він знає про діамант «Джим Брейді». Нічого.

– Спробуємо зайти з іншого боку, – сказав Карпентер. Він знову клацнув інтеркомом.

– Приведіть мені семантика.

Семантик залишив своє робоче місце у Відділі воєнної пропаганди, але слова «Джим Брейді» йому нічого не говорили. Для нього це було лише ім'я і не більше. Він порадив звернутися до спеціаліста з генеалогії.

Спеціалісту з генеалогії дали відгул у Комітеті пошуку неамериканських прашурів, але він не міг сказати більше, ніж те, що прізвище Брейді доволі поширене у Америці ось уже п'ятсот років. Він запропонував звернутися до археолога.

Археолог із картографічного підрозділу Штабу вторгнення з ходу впізнав ім'я Діаманта Джима Брейді. Ця історична особа була відома у місті Малий Старий Нью-Йорк десь у період між губернаторствами Пітера Стьойвесанта і Фйорелло Ла Гуардіа.

– Ісусе! – Карпентер був вражений. – Сотні років тому. Звідки Натан Райлі це взяв? Вам краще приєднатися до наших людей у палаті Т і з'ясувати це.

Археолог усе з'ясував і, звірившись із довідниками, подав свій рапорт. Карпентера цей рапорт приголомшив. Він скликав свій штат фахівців на термінову зустріч.

– Панове, – оголосив він, – у палаті Т відбуваються речі, важливіші за телепортацію. Ці пацієнти виробляють дещо більш неймовірне... і більш значне. Панове, вони подорожують у часі.

Присутні невизначено зашаруділи. Карпентер рішуче кивнув.

– Саме так, панове. Подорожі в часі – вже реальність. Це досягнення було здобуто не так, як ми це уявляли... не в результаті наукових дослідів кваліфікованих спеціалістів; воно прийшло до нас як чума... інфекція... професійне захворювання військових... як результат поранення в бою звичайних людей. Перед тим, як ми продовжимо, продивіться рапорт, що перед вами.

Присутні пролистали заповнені бланки. Рядовий першого класу Натан Райлі переносився в Нью-Йорк початку двадцятого століття; майстер-сержант Лела Мачан... відвідувала Римську імперію першого століття нашої ери; капрал Джордж Ханмер... подорожував у вікторіанську Англію. І решта з двадцяти чотирьох пацієнтів тікала від хаосу і жаху війни двадцять другого століття у Венецію дожив, на піратську Ямайку, в Китай часів династії Хань, в Норвегію до Еріка Рудого – будь-куди в часі і просторі.

– Я думаю, не треба зайвий раз описувати колосальне значення цього відкриття, – підкреслив генерал Карпентер. – Уявіть лиш, яке значення для війни може мати можливість посилати армію назад на тиждень чи місяць. Ми могли б виграти війну ще до її початку. Ми могли б захистити від варварів нашу Мрію... поезію і красу, а також велику американську культуру, навіть не наражаючи їх на небезпеку.

Слухачі спробували осягнути думкою парадокс здобуття перемоги у битві, котра ще не почалася.

– Положення ускладнене тим, що ці чоловіки й жінки з палати Т трохи не в собі. Вони можуть знати, а можуть і не знати як їм це вдається, але в будь-якому разі, вони неспроможні спілкуватися з експертами, які змогли б розібратися в

механіці цього дива. Вони не зможуть нам допомогти. Ми повинні з'ясувати все самі.

Загартовані і відточені інструменти нерішуче переглянулися.

– Нам будуть потрібні фахівці, – сказав генерал Карпентер. Присутні розслабилися. Вони знову були в своїй стихії.

– Нам знадобляться фахівці з механіки мозку, кібернетики, психіатрії, анатомії, археології, а також першокласний історик. Вони зайдуть до тієї палати й не вийдуть звідти, поки не виконають завдання. Вони повинні дізнатися про спосіб подорожувати у часі.

Перших п'ятьох фахівців легко знайшли у різних військових департаментах. Уся Америка була набором загартованих і відточених інструментів. Але першокласного історика знайти не вдавалося, поки Федеральна система виправних закладів не видала кандидата історичних наук Бредлі Скрима, що відбував свої двадцять років каторжних робіт. Доктор Скрим був уїдлигим і гострим на язик. Він обіймав посаду декана кафедри філософської історії у Західному університеті, поки не висловив свою думку про війну за Американську мрію, за що йому й дали двадцять років каторги. Скрим своєї позиції не змінив, але він пішов на співпрацю з урядом, бо проблема палати Т його зацікавила.

– Але я не фахівець, – відрізав він. – У цій темній країні фахівців я – останній безтурботний коник у мурашнику.

Карпентер повернувся до інтеркому.

– Пришліть ентомолога, – сказав він.

– Не варто, – сказав Скрим. – Я поясню. Ви – мурашине гніздо... невтомно спеціалізуєтеся і працюєте. Для чого?

– Щоб оберігати Американську мрію, – палко відповів Карпентер. – Ми б'ємося за поезію і культуру, і освіту, і Найкраще в Житті.

– Тобто ви б'єтесь, щоб оберігати мене, – сказав Скрим. – Усьому цьому я присвятив своє життя. І що ви зі мною зробили? Кинули у в'язницю.

– Вас визнали винним у співчутті ворогу й ворожим ідеям, – сказав Карпентер.

– Мене засудили за те, що я вірив у Американську мрію, – сказав Скрим. – А іншими словами – за те, що в мене є власна думка.

Своя думка в нього з'явилася і щодо палати Т. Він побув там добу, насолодився триразовим харчуванням, прочитав рапорти, викинув їх і почав кричати, щоб його випустили.

– Своя робота для кожного і кожен увесь для своєї роботи, – сказав йому полковник Діммок. – Ви не вийдете, поки не дізнаєтесь таємницю подорожі в часі.

– Тут немає ніякої таємниці, – сказав Скрим.

– Вони подорожують у часі?

– Так і ні.

– Тут не може бути двох відповідей. Так або ні. Ви ухиляєтесь...

– Слушайте, – втомлено перебив його Скрим. – Ви з чого фахівець?

– Із психотерапії.

– Тоді як, у біса, ви зможете зрозуміти, про що я кажу? Це філософське поняття. Кажу вам, тут немає ніякої таємниці, яка згодилася б армії чи будь-якій іншій групі. Це таємниця для окремих людей.

– Я вас не розумію.

– Я й не сподівався. Відведіть мене до Карпентера.

Скрима відвели до кабінету Карпентера, і він злорадно показав генералу, як виглядає посмішка голодного рудого демона.

– Мені вистачить десяти хвилин, – сказав Скрим. – Маєте ви стільки часу? Карпентер кивнув.

– Тоді слухайте уважно. Я дам вам усі ключі від чогось такого великого, такого нового, що вам знадобиться уся гострота вашого розуму, щоб у це проникнути.

Карпентер виглядав зацікавленим.

– Натан Райлі відправляється назад, у початок двадцятого століття. Там він живе у світі своїх найлюбіших мрій. Він успішний гравець, приятелює з Діамантом Джимом Брейді та іншими. Він виграє гроші, б'ючись об заклад, бо знає результат наперед. Він виграв, поставивши на перемогу Ейзенхауера на виборах. Він виграв, поставивши гроші на те, що професійний боксер на ім'я Марчіано переможе іншого професійного боксера на ім'я Ла Старца. Він добре заробив, інвестувавши в автомобільну компанію Генрі Форда. Ось вам підказки. Вони вам про щось говорять?

– Ні, але фахівцю із соціологічного аналізу скажуть, – відповів Карпентер і потягся до інтеркому.

– Не варто. Я поясню. Дам вам більше підказок. Візьмемо Лелу Мачан. Вона тікає у Римську імперію, де веде омріяне життя фатальної жінки. Кожен чоловік закохується в неї. Юлій Цезар, Брут, увесь Двадцятий легіон, людина на ім'я Бен Гур. Ви ж розумієте, що тут щось не так? Вона ще курить сигарети.

– То й що? – спитав Карпенетр після паузи.

– Я продовжу, – сказав Скрим. – Джордж тікає у Англію дев'ятнадцятого століття, де він – член Парламенту, друг Гледстоуна, Каннінга і Дизраелі, у чийому роллс-ройсі вони їздять. Ви знаєте, що таке роллс-ройс?

– Ні.

– Була така автомобільна марка. Вам ще не ясно? – Скрим збуджено міряв підлогу кроками. – Карпентер, це відкриття – щось більше за телепортацію чи подорожі в часі. Можливо, у цьому спасіння людини. Навряд чи я перебільшую. Тим двом дюжинам контужених з палати Т бомба дала можливість настільки грандіозну, що не дивно, що ваші експерти не можуть цього досягнути.

– Що, в біса, може бути грандіознішим за подорожі в часі, Скрим?

– Слухайте мене, Карпентер. Ейзенхауер балотувався не раніше середини двадцятого століття. Натан Райлі не міг водночас дружити з Діамантом Джимом Брейді і ставити на Ейзенхауера. Брейді помер за четверть століття до того, як Айк став Президентом. Марчіано побив Ла Старцу через п'ятдесят років після заснування автомобільної компанії Генрі Форда. Час, куди тікає Натан Райлі, повен таких анахронізмів.

Карпентера це збентежило.

– Лела Мачан не могла мати Бена Гура коханцем, бо того ніколи не було в Римі. Він узагалі не існував. Він просто книжковий персонаж. І вона не могла палити – у них тоді не було тютюну. Розумієте? Ще більше анахронізмів. Підвозити Джорджа Ханмера на роллс-ройсі Дизраелі теж не міг, тому що він помер задовго до того, як з'явилися автомобілі.

– Що ви таке балакаєте, – вигукнув Карпентер. – Ви хочете сказати, що вони брешуть?

– Ні. Не забувайте, сон їм не потрібен, їжа теж. Вони не брешуть. Вони справді подорожують у минуле. Вони там їдять і сплять.

– Але ви ж щойно сказали, що їх історії нереальні, бо повні анахронізмів.

– Це тому, що вони відправляються у те минуле, яке самі собі уявляють. У Натана Райлі своя думка про те, якою була Америка на зорі двадцятого століття. Думка хибна і повна анахронізмів, бо він не вчений; але для нього вона справжня. Він може там жити. Те саме і з рештою.

Карпендер широко відкрив очі.

– Усе це майже неможливо зрозуміти. Ці люди знайшли спосіб втілити свої бажання. Вони знають, як перенестись у світ своїх мрій. Вони здатні жити там і, можливо, залишатись там назавжди. Боже мій, Карпенетер, це ж і є ваша Американська мрія. Це чудо, безсмертя, божественна сила творення, перемога розуму над матерією... Це треба досліджувати, треба вивчати. Це знання мусить належати світові.

– Ви можете зробити це, Скрим?

– Ні. Я історик, натура не творча, тож це не для мене. Вам потрібен поет... людина, яка розуміє, з чого зіткані мрії. Від перенесення мрій на папір чи полотно, певно, не так вже й важко перейти до перетворення мрії на дійсність.

– Поет? Ви це серйозно?

– Звісно, що так. Ви не знаєте, хто такий поет? Ви ж нам п'ять років твердили, що ми ведемо цю війну, щоб врятувати поетів.

– Киньте свої дотепи, Скрим, я...

– Відправте у палату Т поета, той з'ясує, як вони це роблять. Тільки він і зможе. Поет і так наполовину живе у мрії. Як тільки він навчиться сам, то зможе пояснити це вашим психологам і анатомам. Ті вже зможуть навчити нас; але тільки поет зможе перейняти знання у пацієнтів і дати його вашим фахівцям.

– Я думаю, ви праві, Скрим.

– То не тягніть, Карпенетере. Ці пацієнти повертаються до нас чимраз рідше. Треба проникнути у їхню таємницю, поки вони не позникали назавжди. Направте поета у палату Т.

Карпендер заговорив у інтерком.

– Пришліть до мене поета, – сказав він і почав чекати, чекати, поки Америка гарячково перебирала свої двісті дев'яносто мільйонів загартованих і відточених фахівців, свої спеціалізовані знаряддя для захисту Американської мрії про красу і поезію, і Найкраще в Житті. Він чекав, поки знайдеться поет, не розуміючи, чому пошук так довго не дає результату, і чому Бредлі Скрим регоче без кінця над цим останнім, фатальним зникненням.